

У процесі впровадження МСФЗ у господарську діяльність України необхідно звернути увагу на підготовку фахівців у вищих навчальних закладах, оскільки там спостерігається відсутність належної підготовки фахівців з бухгалтерського обліку відповідно до вимог застосування міжнародних стандартів.

Вибір кінцевого варіанта розвитку інституційної теорії полягає у продовженні удосконаленні інституційних теорій та формуванні нових інституційних концепцій спрямованих на суспільний вибір, права власності тощо. Так, інституціоналізм в бухгалтерському обліку сформував методи аналізу, які є формалізовані створюючи тим самим підґрунтя для генезису облікової думки, а з іншої сторони – він доводить важливість створення єдиної системи стандартизації, яка дозволить адекватно оцінювати і розвивати облікову парадигму.

#### **Список використаних джерел**

1. Височан О.С., Яхвак Д.М. Інституціоналізм у сучасній вітчизняній теорії бухгалтерського обліку: історичні витоки та генезис. [http://bses.in.ua/journals/2017/16\\_2017/34.pdf](http://bses.in.ua/journals/2017/16_2017/34.pdf).
2. Воскресенская Н.В. Институциональный подход в бухгалтерском учете / Н.В. Воскресенская, М.В. Львова // Вестник Чувашского университета. Экономика. – 2011. – № 4. – С. 359–362.
3. Гончаренко І.М. Вплив інституційного середовища на організацію бухгалтерського обліку. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2013. № 3 (68). С. 52–60.
4. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/798/37/>
5. Колеснікова О.М. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах інституційних змін. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер.: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2013. Вип. 181 (3). С. 111–115.
6. Мельничук Б.В. Проблеми запровадження МСФЗ в Україні: інституційний підхід. <http://magazine.faaf.org.ua/problemi-zaprovadzhennya-msfz-v-ukraini-institucionalniy-pidhid.html>
7. Семенишена Н. Традиційні та новітні інституційні аспекти у теорії обліку. Стратегія збалансованого використання економічного, технологічного та ресурсного потенціалу країни: Збірник наукових праць II Міжнародної науково-практичної конференції (1 червня 2016 р., м. Кам'янець-Подільський). Тернопіль: Крок. 2016. С. 209–211.

УДК 657

**Сиротенко Наталія Анатоліївна**

*к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,  
Одеський національний економічний університет,  
м. Одеса, Україна*

## **ІНФОРМАЦІЙНА ЦІННІСТЬ ЗВІТУ ПРО УПРАВЛІННЯ**

Міжнародна кооперація змушує представників українського бізнесу комунікувати зі світовими стейкхолдерами з дотриманням загальноприйнятих правил підготовки звітів. З метою забезпечення прозорості господарської діяльності в кінці 2017 року до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] було внесено зміни з частковим урахуванням

вимог Директиви 2013/34/ЄС Європейського парламенту і Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані звіти деяких видів підприємств [2]. Новації пов'язані із запровадженням річних звітних форм для розкриття інформації про управління для середніх та великих підприємств (що підпадають під категорію «підприємств, що становлять суспільний інтерес») й даних про платежі на користь держави для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях.

На допомогу підприємствам у вересні 2018 року прийнято Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» [3], в грудні 2018 року затверджено Методичні рекомендації зі складання звіту про управління (далі – Методрекомендації № 982) [4], а в серпні 2020 року – Форму та Порядок складання звіту про платежі на користь держави підприємств, що здійснюють заготівлю деревини [5]. Серед іншої інформації в такому звіті має висвітлюватися відомості про екологічний податок.

Метою дослідження є оцінка корисності інформації про екологію, яка розкривається у звіті про управління, з позиції найвпливовіших груп користувачів, – держави, господарюючих суб'єктів, громадськості та надання рекомендацій, спрямованих на удосконалення існуючих підходів.

Розглянемо загальнодержавну філософію. Окремо зазначимо, що сьогодні ключовим регулятором в екосфері є Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Із моменту утворення 27.05.2020 року займається моніторингом охорони навколишнього природного середовища, контролем за виконанням вимог Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу до неї, Паризької угоди [6]. Зазначимо, що на веб-сайті Міністерства немає даних зі звітів про управління провідних українських підприємств.

На рівні Державної служби статистики України у 2019-2020 рр. проводилося спостереження навколишнього середовища за набором показників, які містяться у трьох річних формах, – 1. Звіті про викиди забруднюючих речовин і парникових газів у атмосферне повітря від стаціонарних джерел викидів, де розкривається кількість викидів. 2. Витрати на охорону навколишнього природного середовища та екологічні платежі за 20\_\_ рік (наводяться види витрат спрямовані на запобігання, скорочення чи ліквідацію забруднення, інших видів шкідливого впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, при наданні послуг чи використанні продукції, а також на збереження біорізноманіття та середовища існування; інформація про екологічні платежі – екологічний податок і грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності; дані про екологічні послуги – надходження (оплату) коштів за надання послуг природоохоронного призначення, надходження коштів від продажу відходів та побічної продукції, отриманої при здійсненні природоохоронних заходів. 3. Утворення та поводження з відходами за 20\_\_ рік (форма містить інформацію про обсяги відходів та обсяги поводження з ними безпосередньо за місцем їх утворення (виробництва)) тощо.

До речі, із 27.11.2020 року на веб-сайті Держстату України в рубриці «Навколишнє природне середовище» оприлюднені результати обробки статистичних звітів, із розкриттям даних щодо: відходів; викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; витрат на охорону навколишнього природного середовища; використання та охорону водних ресурсів; екологічних показників, рекомендованих ЄЕК ООН, що виробляються органами державної статистики; екологічних рахунків. [7] Хотілося б відмітити, що в огляді відсутня деталізація за розмірами підприємств. Пояснення цьому просте, оскільки звіт про управління не є формою статистичної звітності, то він не узагальнювався регулятором.

У Методрекомендаціях № 982 МФУ запропоновано розкривати екологічні аспекти у розрізі впливу галузевої діяльності підприємства на навколишнє середовище; щодо заходів з охорони довкілля; стосовно зменшення впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище, а також показники, що характеризують: раціональне використання води; управління відходами; викиди парникових газів; споживання енергії тощо. При цьому навіть мінімальний набір таких показників не представлений.

Вищенаведене зовнішнє порівняння форм Держстату України та МФУ вказує на дублювання інформації.

Склад показників звіту про управління для банківських установ формував НБУ. Однак про набір конкретних екологічних показників в розділі 4 – Структура і зміст Звіту про управління [8] також не згадується.

У Річному звіті емітентів цінних паперів за 2019 рік, які регулювалися вимогами НКЦПФР, окремим пунктом наводиться Звіт керівництва (звіт про управління), проте інформація не зіставна з Методрекомендаціями № 982.

Таким чином, однойменний звіт про управління від кожного з регуляторів насичений абсолютно різними даними. Регулятори не взаємодіють один з одним, як наслідок звіти про управління комплексно не аналізуються й не зіставляються. Усе це не сприяє прозорості та не додає довіри до таких форм.

Філософія господарюючих суб'єктів така, немає обов'язкових показників, відсутнє покарання, звіт можна заповнювати мінімально. Оприлюднені звіти про управління можна розподілити за наступним критеріями: непрозорі; з мінімальним набором даних щодо екологічної діяльності й такі, де якісно подано екологічну інформацію. На розкриття даних істотний вплив здійснюють: вік та освіта топ-менеджерів, психологічний стан, корпоративна культура, професійна етика тощо.

Українська громадськість немає достатнього рівня екологічної свідомості, а тому звіт про управління не сприймається як важливий документ, який потрібно вивчати та критично оцінювати.

За результатами дослідження рекомендуємо виробити єдину державну політику щодо розкриття екоінформації. Для цього радимо усунути наявне інформаційне дублювання шляхом з'єднання форм річних статистичних звітів з даними звіту про управління, із закріпленням за останнім статусу документу з розкриттям екологічної інформації. Пропонуємо на держрівні закріпити перелік обов'язкових екопоказників, які розкриватимуться в звіті про управління всіма

суб'єктами; встановити відповідальність за неналежне розкриття, перекручування та ненадання даних; долучити громадськість, міністерства та інших користувачів до вироблення додаткових наднаціональних секторальних показників. Якість розкриття та таксономія екоінформації в звітах про управління має бути предметом подальших наукових досліджень та обговорень.

#### **Список використаних джерел**

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 25.11.2020).
2. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and the Council of 26 June 2013 on annual financial statements consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC Text with EEA relevance of the European the European Parliament and the Council [Electronic resource]. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:182:0019:0076:EN:PDF>. (дата звернення: 25.11.2020).
3. Про забезпечення прозорості у видобувних галузях [Електронний ресурс]: Закон України від 18.09.2018 р. № 2545-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#Text>. (дата звернення: 25.11.2020).
4. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 р. № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text> (дата звернення: 25.11.2020).
5. Про затвердження Форми та Порядку складання звіту про платежі на користь держави підприємств, що здійснюють заготівлю деревини [Електронний ресурс]: наказ Міністерства фінансів України від 13.08.2020 р. № 499. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0993-20#Text> (дата звернення: 25.11.2020).
6. Місія та стратегія Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. URL: <https://mepr.gov.ua/content/misiya-ta-strategiya.html> (дата звернення: 25.11.2020).
7. Альбом форм державних статистичних спостережень: Навколишнє середовище та статистика багатьох галузей [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 29.11.2020).
8. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]: постанова Правління Національного банку України від 24.11.2011 р. № 373 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11#n24> (дата звернення: 29.11.2020).